

ATRIBUTNA UPOTREBA OSNOVNOG OBLIKA GLAGOLA U TVORBI SLOŽENIH RAČUNALNIH NAZIVA U ENGLESKOM JEZIKU

U članku su razmotreni važniji tipovi složenih računalnih naziva koji se sastoje od osnovnog oblika glagola i imenice. Analizirana su semantička svojstva tih izraza i razmotren je njihov odnos prema usporednim izrazima u kojima se u predimeničkom položaju javlja glagolski oblik na -ing. Također su dani osnovni podaci o prevođenju takvih izraza na hrvatski jezik.

Ključne riječi: atributna upotreba; osnovni oblik glagola; složeni izraz; računalni naziv; tvorba

1.1. Dvočlani i, u manjoj mjeri, tročlani nazivi u kojim se osnovni oblik glagola upotrebljava atributno, ispred imenice, sve se učestalije sreću u računalnom nazivlju u engleskom jeziku. Izraz "osnovni oblik glagola" (engl. *verb stem*) označava glagolski oblik koji služi kao infinitiv bez *to*, obični prezent (osim 3. lica jednine) i imperativ (Zandvoort 1957:1). Odabirom ovakvog naziva ne govori se ništa o tome o kojoj se upotrebi radi, mada valja dodati da pojedini jezikoslovci radije govore o atributnoj upotrebi infinitiva (v. npr. OEDS, pod natuknicom *read*, v., III. 22., i *write*, v., V.27), a Adams (1973:73) upućuje i na imperativnu prirodu glagolskog elementa u takvim računalnim nazivima.

1.2. S obzirom da se radi o nazivima koji u većoj mjeri još nisu ušli u opće rječnike suvremenog engleskog jezika, za primjere koji će se razmatrati u ovom članku navodit će se i izvori u kojima su pojedini izrazi potvrđeni. Radi lakšeg navođenja, svaki izvor označen je odgovarajućom kraticom, a popis izvora s potpunim bibliografskim podacima dan je na kraju rada. Ako je izraz potvrđen u stručnom rječniku računalnih naziva, označena stranica ne upućuje samo na rječničke natuknice već i na tekst kojim se natuknice objašnjavaju. Također, radi potpunijeg pregleda, kao poseban dodatak na kraju članka, dan je i abecedni popis svih složenih izraza sastavljenih od osnovnog oblika glagola i imenice koji se razmatraju u ovom radu.

1.3. U ovom članku razmatrat će se samo oni izrazi u kojima je osnovni oblik glagola upotrijebljen ispred imenice sam, bez drugih vrsta riječi (npr. *write head*), i izrazi u kojima

se usporedo javljaju dva osnovna oblika glagola odvojena kosom crtom ili vodoravnom crticom (npr. *read/write head* ili *read-write head*). Ostali izrazi, kao što su oni u kojima se infinitiv javlja kao dio složenog atributa, npr. *easy-to-use programming languages* (SR,255), izrazi u kojima je frazni glagol poimeničen ili popridjevljen, npr. *plug-in circuit board* (SW,301), ili izrazi u kojima je sklop glagol + prilog/pridjev već stekao status pridjeva, npr. *fail-safe system* (W,141) ili *read-only memory* (SC,363), neće se razmatrati u ovom članku.

1.4. Dodatna teškoća pri razmatranju izraza sastavljenih od osnovnog oblika glagola i imenice jest i u tome što u dosta slučajeva nije lako utvrditi radi li se o atributno upotrijebljenoj imenici ili glagolu. Dobro je poznata činjenica da u engleskom jeziku velik broj leksema ima isti oblik i kao glagol i kao imenica, a ponekad i još koja druga vrsta riječi. Imenica u takvim sklopovima također obično označava radnju ili čin radnje koja se iskazuje istoobličnim glagolom. Na teškoće koje se javljaju u svezi s razlikovanjem imeničkog i glagolskog oblika u takvim sklopovima ukazivano je već u više navrata (Jespersen 1909-49:VI,159, Bauer 1983:205), pri čemu se naglašava da ne postoje pouzdana jezikoslovna mjerila za takvo razlikovanje. U pojedinim primjerima koji se razmatraju u ovom članku, stoga, ne može se u potpunosti isključiti mogućnost da se zapravo ne radi o glagolskom već o imeničkom obliku. Mi smo, međutim, takvo razlikovanje pretežno, mada ne i isključivo, provodili na temelju podataka koje pružaju OED i OEDS, pa tamo gdje ta djela govore o atributnoj upotrebi imenice, npr. kod izraza *search key*, takvi sklopovi nisu uzeti u obzir u našem razmatranju.

1.5. Osim problema u svezi s razgraničenjem od drugih sličnih izraza, javlja se i pitanje jezikoslovnog statusa ovakvih sklopova. Kao primjere izraza koji se sastoje od osnovnog oblika glagola i imenice jezikoslovna djela obično navode takve tvorenice kao što su a *cut-throat*, *pickpocket*, *drawbridge* i sl. (Zandvoort 1957:227-228, Bauer 1983:205), koje se pišu sastavljeno ili s crticom, i nazivaju ih složenicama (*compounds*). U računalnom nazivlju, s druge strane, izrazi koji se sastoje od osnovnog oblika glagola i imenice redovito se, uz neznatne izuzetke, pišu rastavljeno, kao odvojene riječi. Takvi računalni nazivi, bez obzira na način pisanja, u djelima koja ih navode kao primjere (Adams 1973:72-73,77), također se nazivaju složenicama. Način pisanja, naime, nije u engleskom jeziku bitan za status složenice, već se taj status temelji na drugim mjerilima, ponajprije naglasku, jedinstvu značenja, rječničkom statusu, ali i nekim formalnim kriterijima koji su u ovom slučaju teže primjenljivi (Adams 1973:57-60). Ovakvi računalni izrazi redovito imaju složenički naglasak, tj. glavni naglasak pada na prvi dio složenice (usp. Adams 1973:72), označavaju jedinstven pojam i uvrštavaju se u rječnike kao zasebne natuknice. U tom pogledu one zadovoljavaju osnovne uvjete složenice u širem smislu, no kako u hrvatskom jeziku naziv složenica označava "takve spojeve koji tvore jedinstvenu riječ,

takvu koja se i piše kao grafička jedinica" (Simeon 1969:II,448), mi ćemo u ovom članku radije rabiti oznake "složeni izraz" ili "složeni naziv"

1.6. Složeni imenički izrazi koji se sastoje od osnovnog oblika glagola i imenice usko su povezani s izrazima koji se sastoje od glagolskog oblika na *-ing* i imenice (npr. *writing head*). Proučavatelji tvorbe riječi u engleskom jeziku uočili su da se u pojedinim primjerima oba tvorbeno obrasca rabe usporedo (Jespersen 1909-49:VI,159, Zandvoort 1957:281) te da, u takvim slučajevima, obično imaju isto značenje. Dapače, sa stajališta neizvornog govornika engleskog jezika izrazi s oblikom na *-ing* doimaju se kao temeljni, a i jezikoslovna djela navode (Jespersen 1909-49:VI,159) da je taj tvorbeni obrazac običniji. U ovom razmatranju, stoga, bez ulaženja u pojedinosti, davat će se i podaci o mogućnim istoznačnim izrazima s oblikom na *-ing*, u slučajevima kad su takvi izrazi potvrđeni u računalnoj literaturi. Prikupljeni podaci, valja odmah na početku naglasiti, pokazuju da se u računalnom nazivlju, u slučajevima kad su oba načina tvorbe moguća, izrazi s osnovnim oblikom glagola znatno češće rabe od istoznačnih izraza s oblikom na *-ing*.

2. U složenim nazivima, koji se sastoje od osnovnog oblika glagol i imenice, imenički dio označava osnovni pojam koji glagolski dio potanje određuje i time ga svrstava u užu skupinu. Drugim riječima, čitav izraz je hiponim imeničkog elementa, a konstrukcija je edoncentričnog tipa. Kako prikupljena građa pokazuje, u računalnom nazivlju ovakvi izričaji najčešće označavaju uređaje i sredstva (2.1), postupke (2.2), znakove i signale (2.3), mjesto (2.4) i vrijeme (2.5), ali ima i zantan broj izraza koje je teško svrstati u bilo koju od navedenih semantičkih skupina (2.6).

2.1. Među izrazima koji se sastoje od osnovnog oblika glagola i imenice u računalnom su nazivlju svakako ponajčešći oni koji označavaju uređaje i različita sredstva. Imenice koje se učestalije javljaju u ovoj skupini jesu: *button* (1), *buffer* (2), *channel* (3), *circuitry* (4), *head* (5), *key* (6), *mechanism* (7), *memory* (8), *optical disk* (9), *ring* (10), *storage* (11) i *wire* (12).

(1)	a. activate button	(WM, 12)
	b. initiate button	(WM, 159)
	c. transmit button	(SW, 408)
(2)	a. receive buffer	(RA, 406)
	b. transmit buffer	(RA, 406)
(3)	read/write channel	(C, 379)

(4)	a. read circuitry	(RA, 883)
	b. refresh circuitry	(RJ, 437)
	c. write circuitry	(RA, 883)
(5)	a. erase head	(SC, 167)
	b. read head	(C, 379)
	c. read/write head	(RJ, 428)
	d. write head	(C, 483)
(6)	a. activate key	(WM, 12)
	b. cancel key	(RJ, 63)
	c. delete key	(RJ, 138)
	d. enter key	(RJ, 176)
	e. execute key	(RJ, 185)
	f. initiate key	(WM, 159)
(7)	read mechanism	(RA, 415)
(8)	read/write memory	(I, 381)
(9)	read/write optical disk	(SW, 448)
(10)	a. write-enable ring	(W, 410)
	b. write-inhibit ring	(W, 410)
	c. write-permit ring	(A, 148)
	d. write-protect ring	(W, 410)
	e. write ring	(C, 483)
(11)	read/write storage	(MA, 176)
(12)	read wire	(WF, 96)

Za izraze koji su navedeni u (1), (2), (3), (4), (5), (6), (7) i (10) može se reći da imaju značenje 'instrumenta', tj. entiteta koji 'vršitelj' koristi za obavljanje radnje. Stoga bi bilo normalno očekivati da se one mogu dovesti u vezu s rečenicama u kojima pojedini rečenični element ima značenje 'instrumenta'. No s obzirom da je u ovakvim spojevima dosta teško odrediti 'vršitelja' radnje, a entitetima koje označavaju imenice često je svojstven znatan stupanj samoaktivnosti, čini se da se ovakvi izrazi u znatnom broju slučajeva mogu lakše dovesti u vezu s rečeničnim strukturama u kojima se 'instrument' očituje kao subjekt (usp. Quirk et al. 1985:743). Stupanj prirodnosti rečenica u kojima se imenički element složenog izraza očituje kao subjekt ovisi o semantičkim svojstvima entiteta što ga označava imenica: što je uređaj složeniji i ima veću sposobnost samostalnog vršenja radnje, to je rečenica u kojoj subjekt ima značenje 'instrumenta' prirodnija (usp.

Schlesinger 1989:193). Tako se npr. *read head* (5.b) može dovesti u vezu s rečenicom *The head reads data*, ali teže s rečenicom u kojoj je 'instrument' označen prijedlogom *with*, budući da ona zahtijeva nazočnost 'vršitelja' koji se obično očituje u vidu rečeničnog subjekta (usp. **The operator reads data with the read head*). Osim značenja 'instrumenta' u širokom smislu, u ovakvim je imeničkim spojevima uočljiv i značenjski sastojak 'namjene' (Adams 1973:62), pa se tako, recimo, *read head* (5.b) može opisati kao 'a head used for reading data', *activate button* (1.a) kao 'a button used for activating a device' i sl. Doista, pri prevođenju na hrvatski jezik ovaj značenjski sastojak naglašeno je zastupljen, jer se ovakvi imenički spojevi najčešće prevode jezičnim sklopom imenica + za + glagolska imenica: *activate buton* (1.a) izrazom *dugme za pokretanje*, *read head* (5.b) izrazom *glava za čitanje* i sl. Treba, međutim, dodati da je u izrazima koji su navedeni u (8), (9) i (11) značenje 'instrumenta' potisnuto, a izraženije se očituje, osim značenja 'namjene', i značenje 'mjesta' (usp. *read/write memory* (8) s rečenicom *Somebody can read from, or write to, memory*), što znači da su oni značenjski bliski izrazima koji se razmatraju u 2.4. Inače, u izrazima u kojima se ispred imenice javljaju dva osnovna oblika glagola, njihov odnos nije istovjetan. Dok u primjerima (3), (5.c), (8), (9) i (11) kosa crta ili vodoravna crtica (oba načina pisanja zastupljena su u računalnoj literaturi) znači isto što i "and", u primjerima pod (10), a također i u primjerima pod (18), koji se pišu s crticom ili, rjeđe, bez crtice, drugi glagol označava proces o kojem ovisi provođenje ili neprovođenje radnje koju iskazuje prvi glagol. Tako, primjerice, dok *read/write head* (5.c) znači isto što i 'read and write head', *write-permit ring* (10.c) može se opisati kao 'a ring which permits writing'. U ovoj skupini istoznačni složeni izrazi s glagolskim oblikom na *-ing* potvrđeni su za primjere navedene u (5.b) i (5.d): *reading head* (C, 379) i *writing head* (C, 484).

2.2. U nešto manjem opsegu osnovni oblik glagola tvori složene izraze s imenicama koje označavaju različite radnje i postupke. Među takve imenice mogu se ubrojiti *instruction* (13), *operation* (14), *procedure* (15) i *request* (16).

(13)	a. ignore instruction	(WM, 163)
	b. read instruction	(I, 380)
	c. write instruction	(I, 505)
(14)	a. erase operation	(RA, 882)
	b. read operation	(RJ, 140)
	c. refresh operation	(RA, 882)
	d. seek operation	(M, 211)
	e. write operation	(WG, 42)
(15)	write procedure	(L, 299)
(16)	a. read request	(LH, 292)
	b. write request	(LH, 292)

U izrazima navedenim u (14) i (15) glagolski element obično označava 'sadržaj', tj. imenuje ono što je obuhvaćeno imenicom. Tako se, primjerice, *erase operation* (14.a) može opisati kao 'the operation of erasing', *read operation* (14.b) kao 'the operation of reading' itd. U izrazima, pak, koji su popisani u (13) i (16) izrazitije se očituje značenje 'namjene', pa se tako npr. *ignore instruction* (13.a) može opisati kao 'an instruction to ignore an operation', a *read request* (16.a) kao 'a request for reading' i sl. Izrazi navedeni u (13), (14) i (15) obično se prevode na hrvatski jezik konstrukcijom imenica + glagolska imenica u genitivu. Tako se *ignore instruction* (13.a), npr., prevodi izrazom *naredba zanemarenja*, *erase operation* (14.a) izrazom *operacija brisanja*, dok se izrazi u (16) prevode konstrukcijom imenica + za + glagolska imenica: *read request* (16.a) - *zahtjev za čitanje*. Zanimljivo je spomenuti da se ispred ovakvih sklopova gdjekad može dodati imenica, pa onda dobivamo takve spojeve kao što je npr. *tape read operation* (SC, 446). Inače, istoznačni izrazi s oblikom na *-ing* potvrđeni su za nazive navedene u (14.b) i (14.e): *reading operation* (RA, 1214) i *writing operation* (RA, 904).

2.3. Imenice koje označavaju različite znakove i signale također razmjerno često tvore složene nazive s osnovnim oblikom glagola. U ovu skupinu mogu se uvrstiti imenice: *character* (17), *notch* (18), *pulse* (19) i *signal* (20).

(17)	a. acknowledge character	(RJ, 5)
	b. cancel character	(RJ, 63)
	c. delete character	(L, 98)
	d. erase character	(RJ, 179)
	e. ignore character	(I, 215)
(18)	a. write-enable notch	(W, 410)
	b. write-protect notch	(W, 410)
(19)	a. enable pulse	(I, 155)
	b. inhibit pulse	(C, 232)
	c. read pulse	(C, 324)
	d. write pulse	(C, 483)
(20)	a. inhibit signal	(WM, 265)
	b. receive signal	(SK, 321)
	c. write signal	(RA, 904)

Većina ovih izraza po svojem je značenju bliska onima što se razmatraju u 2.1, osim što se ovdje ne radi o stvarnim predmetima, već o pojavama koje uzrokuju druge pojave. I ovdje, naime, glagol označava radnju koju obavlja ili može obavljati entitet označen

imenicom. Tako *acknowledge character* (17.a) označava 'a character which acknowledges that the message has been correctly received', *enable pulse* (19.a) označava 'a pulse which enables an operation' itd., no takvo značenje nije zastupljeno u svim izrazima u ovoj skupini. Izraz *ignore character* (17.e), recimo, obično ima značenje 'a character whose value is ignored', a *cancel character* (17.b) označava 'a character which indicates that the data with which it is associated are in error'. Prevođenje na hrvatski jezik obično se obavlja konstrukcijom imenica + imenica u genitivu: *acknowledge character* (17.a) obično se prevodi kao *znak potvrde*, *delete character* (17.c) kao *znak brisanja*, *ignore character* (17.e) kao *znak zanemarenja*, *inhibit pulse* (19.b) kao *impuls zabrane* itd. Istoznačni izraz s oblikom na *-ing* potvrđen je za primjer naveden u (20.a): *inhibiting signal* (C, 232).

2.4. Imenice koje označavaju 'mjesto, a javljaju se u spoju s osnovnim oblikom glagola, jesu: *area* (21), *end* (22) i *location* (23). Značenjski su im također bliske i imenice koje su navedene u (8) i (11).

(21)	a. save area	(RJ, 458)
	b. scan area	(MA, 182)
	c. seek area	(C, 87)
(22)	receive end	(SK, 68)
(23)	a. receive location	(K, 198)
	b. send location	(K, 198)

U ovim primjerima imenički dio dvočlanog izraza označava mjesto na kojem, s kojeg ili u smjeru kojeg se vrši radnja iskazana glagolom. Primjerice, *save area* (21.a) je 'an area of main storage in which the contents of registers are saved', *receive end* (22) je 'the position that receives a transmitted signal' itd. Izrazi navedeni u (22) i (23) rabe se u svezi s prijenosom podataka i svojstveni su širem području telekomunikacija. Nazivi koji pripadaju ovoj skupini obično se prevode na hrvatski jezik konstrukcijom imenica + glagolska imenica u genitivu, ali i konstrukcijom pridjev + imenica: *seek area* (21.c), npr., ima kao svoj prijevodni ekvivalent *područje traženja*, dok se *receive location* (23.a) obično prevodi kao *prijemno mjesto*. Istoznačnice s oblikom na *-ing* potvrđene su za izraze u (22) i (23.a): *receiving end* (SC, 468) i *receiving location* (K, 194).

2.5. Od imenica koje označavaju vremensko trajanje, a javljaju se u spoju s osnovnim oblikom glagola, učestalije se sreću *cycle* (24), *duration* (25), *phase* (26) i *time* (27).

(24)	a. execute cycle	(C, 176)
	b. fetch cycle	(C, 185)
	c. fetch-execute cycle	(I, 172)
	d. read/write cycle	(RJ, 428)
	e. rewrite cycle	(RA, 887)

(25)	a. compile duration	(RJ, 93)
	b. translate duration	(RJ, 551)
(26)	a. execute phase	(I, 165)
	b. translate phase	(RJ, 551)
(27)	a. add-subtract time	(RJ, 11)
	b. add time	(RJ, 11)
	c. compile time	(RA, 238)
	d. connect time	(L, 72)
	e. debug time	(O, 260)
	f. read/seek time	(LH, 289)
	g. read time	(I, 380)
	h. seek time	(WG, 37)
	i. wait time	(W, 406)
	j. write/seek time	(LH, 289)
	k. write time	(RJ, 587)

U ovakvim izrazima imenički dio označava vremenski odsječak u tijeku kojega se izvršava radnja iskazana glagolom. No dok primjeri navedeni u (25) i (27) označavaju isključivo vremensko trajanje, u izrazima koji se navode u (24) postoji i dodatni značenjski sastojak slijeda radnji, a u izrazima koji se spominju u (26) zastupljeno je i značenje dijela razvojnog toka. Tako *read/write cycle* (24.d), npr., označava 'the sequence of operations needed to read and write', a *execute phase* (26.a) 'that part of a control cycle in which an instruction is performed'. Izrazi ovog tipa obično se prevode na hrvatski jezik sklopovima imenica + glagolska imenica u genitivu, npr. *compile duration* (25.a) - *trajanje kompiliranja*, *translate phase* (26.b) - *faza prevodenja* i sl., ali, kad je to moguće, i konstrukcijama pridjev + imenica, npr. *execute phase* (26.a) - *izvršna faza*. Istoznačni izrazi s glagolskim oblikom na *-ing* potvrđeni su za (26.a), (26.b) i (27.c): *executing phase* (RJ, 185), *translating phase* (RJ, 551) i *compiling time* (RJ, 93).

2.6. Od imenica koje je teško svrstati u bilo koju od prethodnih skupina, ponekad zbog višeznačnosti imenice, mogu se spomenuti slijedeće: *condition* (28), *error* (29), *facility* (30), *protection* (31), *rate* (32), *state* (33) i *tool* (34).

(28)	a. receive condition	(WM, 62)
	b. transmit condition	(WM, 62)
(29)	a. read error	(P, 439)
	b. seek error	(L, 317)
	c. write error	(P, 574)

(30)	justify facility	(I, 241)
(31)	a. read protection	(RJ, 428)
	b. write protection	(RJ, 587)
(32)	a. read rate	(RJ, 428)
	b. refresh rate	(RJ, 203)
	c. scan rate	(C, 399)
(33)	wait state	(P, 569)
(34)	debug tool	(I, 122)

Imenice *condition* (28) i *state* (33) značenjski su bliske imenicama koje označavaju znakove i signale (2.3), dok je imenica *protection* (31) srodna imenicama koje označavaju radnje i postupke (2.2). Tim imenicama slična je i imenica *error* (29), mada je sam čin obično nenamjeran. Imenica *facility* (30), koja se često javlja u množini, ili označava uređaje, pa je po tom značenju slična imenicama koje se razmatraju u 2.1, ili označava programe ili postupke, što je opet približava imenicama o kojima se raspravlja u 2.2. U tom pogledu slična joj je i imenica *tool* (34), koja obično označava računalne programe, dok imenica *rate* (32) obično označava brzinu ili učestalost u jedinici vremena i po svojem se značenju razlikuje od svih ostalih skupina imenica. Ovakvi izrazi pretežno se prevode na hrvatski jezik konstrukcijom imenica + glagolska imenica u genitivu, npr. *receive condition* (28.a) se prevodi izrazom *stanje primanja*, *read rate* (32.a) izrazom *brzina čitanja* itd., ali i drugim jezičnim sklopovima, npr. *read error* (29.a) može se prevesti kao *pogreška pri čitanju*, *write protection* (31.b) kao *zaštita protiv upisivanja*, a *debug tool* (34) kao *alat za ispravljanje pogrešaka*. Istoznačni izrazi s oblikom na *-ing* potvrđeni su za izraze navedene u (29.a), (32.a) i (34): *reading error* (I, 504), *reading rate* (P, 439) i *debugging tool* (RA, 934).

3.1. U tvorbi složenih imeničkih izraza za označavanje računalnih pojmova izrazito je plodan tvorbeni obrazac osnovni oblik glagola + imenica. Složeni nazivi stvoreni po tom obrascu osobito su prošireni u priručnicima koji opisuju rad računalnih uređaja i programa. U slučajevima gdje je moguća usporedna upotreba i izraza koji se tvore pomoću glagolskog oblika na *-ing*, redovito je znatno učestaliji odabir izraza s osnovnim oblikom glagola. Takav odabir vjerojatno je djelomično uzrokovan i time što su nazivi s osnovnim oblikom glagola kraći, što pri upisivanju u računalno, osobito unutar ograničenog prostora, može biti i te kako značajno.

3.2. Imenice koje s osnovnim oblikom glagola upotrijebljenim atributno tvore dvočlane ili tročlane računalne nazive ponajčešće označavaju uređaje i sredstva, postupke, znakove i signale, te mjesto i vrijeme. U većini izraza u atributnoj se službi javlja samo jedan osnovni oblik glagola, koji se redovito piše rastavljeno od imenice, no ima i priličan

broj naziva u kojima se ispred imenice javljaju dva osnovna oblika glagola koji se u pisanju odvajaju kosom crtom ili vodoravnom crticom. Glagol u ovakvim spojevima pobliže određuje imenicu i pripisuje joj ili svojstvo vršenja glagolske radnje ili kakvu drugu vezu s glagolskom radnjom. Pri prevođenju ovakvih izraza na hrvatski jezik bilo bi, dakako, najprikladnije upotrijebiti jezični obrazac pridjev + imenica, no kako je u tom sklopu teško sačuvati značenje aktivnosti koje je sadržano u glagolskom dijelu složenog izraza, oni se najčešće prevode konstrukcijom imenica + glagolska imenica u genitivu ili konstrukcijom imenica + za + glagolska imenica.

LITERATURA

- Adams, Valerie (1973) *An Introduction to Modern English Word-formation*, London: Longman
- Bauer, Laurie (1983) *English Word-formation*, Cambridge: Cambridge University Press
- Jespersen, Otto (1909-49) *A Modern English Grammar on Historical Principles*, Part VI, Morphology, Reprinted 1965. London/Copenhagen: George Allen & Unwin Ltd./Einar Munksgaard
- OED. *The Oxford English Dictionary*, Oxford: Oxford University Press, 1933.
- OEDS. *A Supplement to the Oxford English Dictionary*, I-IV, Oxford: Oxford University Press, 1972-1986.
- Quirk,R., Greenabaum,S., Leech,G. and Svartvik,J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London: Longman
- Schlesinger,I.M. (1989) Instruments as Agents: On the Nature of Semantic Relations, *Journal of Linguistics*, 25, 1, 1989, str. 189-210
- Simeon, Rikard (1969) *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, I-II, Zagreb: Matica hrvatska
- Zandvoort,R.W. (1957) *A Handbook of English Grammar*, London: Longmans

Primljeno: 1994-10-10

IZVORI PRIMJERA

Velika slova ispred naslova djela predstavljaju kraticu pod kojom se navode primjeri iz tog djela

- A - Anderson,R.G. *A Concise Dictionary of Data Processing and Computer Terms*, 2nd ed., Plymouth: Macdonald & Evans Ltd, 1984.
- C - Chandor, Anthony,Graham,John and Williams, Robin, *The Penguin Dictionary of Computers*, 3rd ed., London: Penguin Books, 1985.
- I - Illingworth, Valerie (ed.) *Dictionary of Computing*, 3rd ed., Oxford: Oxford University Press, 1991.
- K - Kelleher, Kathleen and Cross, Thomas B. *Teleconferencing: Linking People Together Electronically*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall Inc., 1985.

- L - Longley, Dennis and Shain, Michael, *Macmillan Dictionary of Personal Computing and Communications*, London: The Macmillan Press Ltd, 1986.
- LH - Lorin, Harold, *Sorting and Sort Systems*, Reading, Mass.: Addison-Wesley Publishing Company, 1975.
- M - Martin, James, *Computer Data-Base Organization*, Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1975.
- MA - Meadows, A.J., Gordon, M. and Singleton, A. *Dictionary of Computing and New Information Technology*, 2nd ed., London: Kogan Page, 1984.
- O - Osborne, David J. *Computers at Work: A Behavioural Approach*, Chichester/New York: John Wiley & Sons, 1985.
- P - Parker, Sybil P. (ed.) *McGraw-Hill Dictionary of Electronics and Computer Technology*, New York: McGraw-Hill Book Company, 1984.
- RA - Ralston, Anthony and Meek, Chester L. (eds.) *Encyclopedia of Computer Science*, New York: Petrocelli/Charter, 1976.
- RJ - Rosenberg, Jerry S. *Dictionary of Computers, Data Processing, and Telecommunications*, New York: John Wiley & Sons, 1984.
- SC - Sippl, Charles J. and Sippl, Charles P. *Computer Dictionary and Handbook*, 2nd ed., Indianapolis: Howard W. Sams & Co., Inc., 1972.
- SK - Sherman, Ken, *Data Communications: A User's Guide*, 2nd ed., Reston: Reston Publishing Company, Inc., 1985.
- SR - Stair, Ralph M. *Computers in Today's World*, Homewood: IRWIN, 1986.
- SW - Stallings, Warren D., Hutchinson Sara E. and Sawyer, Stacey C. *Computers: The User Perspective*, St. Louis: The Mirror/Mosby College Publishing, 1988.
- W - *Webster's New World Dictionary of Computer Terms*, 3rd ed., New York: Simon & Schuster, Inc., 1988.
- WF - Westwater, L.F. *Electronic Computers*, 3rd ed., London: Hodder and Stoughton Ltd., 1973.
- WG - Wiederhold, Gio, *Database Design*, New York: McGraw-Hill Book Company, 1977.
- WM - Weik, Martin, *Standard Dictionary of Computers and Information Processing*, New York: Hayden Book Company, Inc., 1969.

DODATAK

Abecedni popis svih složenih izraza sastavljenih od osnovnog oblika glagola i imenice koji se spominju u članku

acknowledge character	17.a	read/write memory	8
activate button	1.a	read/write optical disk	9
activate key	6.a	read/write storage	11
add-subtract time	27.a	receive buffer	2.a
add time	27.b	receive condition	28.a
cancel character	17.b	receive end	22
cancel key	6.b	receive location	23
compile duration	25.a	receive signal	20.b
compile time	27.c	refresh circuitry	4.b
connect time	27.d	refresh operation	14.c
debug time	27.e	refresh rate	32.b
debug tool	34	rewrite cycle	24.d
delete character	17.c	save area	21.a
delete key	6.c	scan area	21.b
enable pulse	19.a	scan rate	32.c
enter key	6.d	seek area	21.c
erase character	17.d	seek error	29.b
erase head	5.a	seek operation	14.d
erase operation	14.a	seek tim	27.b
execute signal	24.a	send location	23.b
execute key	6.e	translate duration	25.b
execute phase	26.a	translate phase	26.b
fetch cycle	24.b	transmit buffer	2.b
fetch-execute cycle	24.d	transmit button	1.c
ignore character	17.c	transmit condition	28.b
ignore instruction	13.a	wait state	33
inhibit pulse	19.b	wait time	27.i
inhibit signal	20.a	write circuitry	4.c
initiate button	1.b	write-enable notch	18.a
initiate key	6.f	write-enable ring	10.a
justify facility	30	write error	29.c
read circuitry	4.a	write head	5.d
read error	29.a	write-inhibit ring	10.b
read head	6.b	write instruction	13.c
read instruction	13.b	write operation	14.e
read mechanism	7	write-permit ring	10.c
read operation	14.b	write procedure	15
read protection	31.a	write protection	31.b
read pulse	19.c	write-protect notch	18.b
read rate	32.a	write-protect ring	10.d
read request	16.b	write pulse	19.d
read/seek time	27.f	write request	16.a
read time	27.g	write ring	10.e
read wire	12	write/seek time	27.j
read/write channel	3.a	write signal	20.c
read/write cycle	24.d	write time	27.k
read/write head	5.c		

Vojvoda, S. *The Attributive Use of the Verb Stem in the Formation of Compound Computing Terms in English*

S U M M A R Y

The pattern verb stem + noun is fairly productive in the formation of nominal compounds denoting computing concepts. The synonymous expressions composed of a noun premodified by the -ing form, when existing side by side with these compounds, are generally less frequently used. Nouns which form compound computing terms with the verb stem usually denote devices and media, procedures, signs and signals, time, and location. The paper surveys these semantic subclasses of compounds and provides tentative data on their translation into Croatian.